

Handläggare: Bosse Dannert
Telefon: 08-508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2012-08-30

Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av promemorian Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet mm (Ds 2012:26).

Steinunn Å Håkansson
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en promemoria från regeringen med lagförslag om olika jobbstimulerande åtgärder för personer som får försörjningsstöd. Det ena förslaget innebär bland annat att det bör bli mer lönsamt för biståndsmottagare att ta tillfälliga jobb. I promemorian föreslås att den som har försörjningsstöd ska kunna få biståndet beräknat från endast 75 procent av tillfälliga inkomster. Det andra förslaget från regeringen innebär att kraven på att delta i praktik och kompetenshöjande åtgärder ska omfatta alla sökande och inte som idag en begränsad åldersgrupp.

Förvaltningen är positiv till nya insatser och åtgärder för att minska beroendet av försörjningsstöd. Förslaget om jobbstimulans kan dock medföra komplikationer i handläggningen. Kraven på praktik och kompetenshöjande åtgärder som föreslås omfatta alla sökande, oavsett ålder, förutsätter att meningsfulla och anpassade åtgärder kan erbjudas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för vuxna.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2012 föreslog regeringen en förändring av beräkningen av försörjningsstöd för att minska marginaleffekterna vid övergång till arbete. I vårpropositionen 2012 föreslogs att de krav som idag ställs på unga med försörjningsstöd, att man ska delta i praktik och kompetenshövande verksamhet, fortsättningsvis ska ställas på alla oavsett ålder. I en promemoria, Jobbstimulans i ekonomiskt bistånd mm (Ds 2012:26), redovisas nu ett utarbetat förslag till förändringarna av rätten till ekonomiskt bistånd.

Promemorian har remitterats till Farsta stadsdelsnämnd för yttrande senast den 10 september 2012.

Sammanfattning av förslaget

Ett av regeringens övergripande mål är att få fler personer i arbete och minska utanförskapet och därmed öka förmågan till självförsörjning. Det är därför viktigt att det blir mer lönsamt för biståndsmottagare att ta tillfälliga jobb och utöka sin arbetstid. Nu föreslås – som en stimulans att arbeta – att den som fått försörjningsstöd under sex månader och sedan har inkomster av anställning men ändå behöver fortsatt ekonomiskt bistånd, under två år ska ha rätt till bistånd beräknat på endast 75 procent av arbetsinkomsterna. Syftet är att minska marginaleffekterna vid arbete.

Liknande idéer om så kallade jobbstimulerande insatser har prövats i andra länder. Amerikanska forskare, vars forskning presenteras i promemorian, anser att finansiella incitament av detta slag kan fungera om de genomförs tillsammans med andra åtgärder, till exempel aktiveringskrav. Däremot kan de som enda åtgärd inte åstadkommer några positiva effekter. I Kanada infördes för barnfamiljer ett skatteavdrag som fick undantas när behovet av ekonomiskt bistånd fastställdes. Detta minskade sannolikheten att ta emot bistånd, ökade arbetsutbudet och ökade den totala inkomsten.

Behovet av praktik och andra kompetenshövande insatser finns oavsett försörjningsstödstagarnas ålder. Kommunernas möjlighet att anordna arbetsmarknadsverksamhet för personer som får försörjningsstöd och ställa krav på deltagande för rätt till sådant stöd, bör därför inte skilja sig åt beroende på den sökandes ålder.

Kravet på särskilda skäl för att begära att personer som är 25 år eller äldre ska delta i praktik eller kompetenshövande verksamhet för att få försörjningsstöd ska inte

längre gälla. Socialnämnden ska få begära att alla som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet i kommunal regi om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Den föreslagna jobbstimulansen innebär en delvis förändrad syn på det ekonomiska biståndet som det yttersta skyddsnätet. Effekterna av förändringen bör därför följas upp och utvärderas av lämplig myndighet. Kostnaderna för de föreslagna åtgärderna uppskattas till 200 miljoner kronor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att det måste upplevas som mer lönande att arbeta än att leva på bidrag. Försörjningsstödet får inte bli ett permanent alternativ när det finns möjligheter att försörja sig genom arbete. Insatser och stöd ska ges den enskilde som bidrar till självförsörjning.

Förvaltningens grundinställning är således att det behövs olika åtgärder och insatser för att minska beroendet av försörjningsstöd. Det behövs stimulanser och motiverande stöd riktat till den enskilde. Jobbstimulans kan vara ett sådant stöd i vissa fall. Dock bör man inte ha för stora förväntningar på att fler sökande ska bli självförsörjande om 25 procent av inkomsten av deltidsjobb undantas när rätten till försörjningsstöd prövas. Socialsekreterarna möter idag inte många arbetslösa med försörjningsstöd som avstår från att ta tillfälliga arbeten eller deltidsjobb med hänvisning till att det inte lönar sig. Det finns så många andra drivkrafter än de rent inkomstmässiga som tillgodoses när en person får jobb, inte minst känslan av delaktighet och upplevelsen av att kunna försörja sig själv. Det gör att de allra flesta tar tillfälliga arbeten om de står till buds.

En annan synpunkt är att införandet av en jobbstimulans främst kommer att ha betydelse för personer som står relativt nära arbetsmarknaden, det vill säga de som har arbetsförmåga men ändå inte lyckas få ett arbete med tillräcklig inkomst för att vara självförsörjande. Nästan hälften av de som får försörjningsstöd i Farsta står långt från arbetsmarknaden. För dem kommer jobbstimulans inte att ha några effekter. I dessa fall behöver Försäkringskassan och landstingets psykiatri ta ett större ansvar för rehabilitering och insatser.

Förvaltningen vill också framhålla att det kan komma att uppstå komplikationer i handläggningen av försörjningsstödet. Det kommer att behövas tydliga vägledande riktlinjer. Bland annat behöver klargöras vad som utgör de särskilda skäl då socialtjänsten kan frånga kravet på att den enskilde haft försörjningsstöd under sex

månader, eller kortare tid, för att 25 procent av eventuella inkomster ska undantas vid biståndsberäkning.

Det måste också klargöras när de sex månaderna ska börja räknas vid flytt mellan kommuner.

Förvaltningen ser också en risk för att andra bidrag, som till exempel barnfamiljer med låga inkomster kan ha, reduceras när inkomsten ökar. Så kan bli fallet med det inkomstbaserade bostadsbidraget. I de fall försörjningsstöd beviljas utifrån 75 procent av inkomsten finns en risk att bostadsbidraget sänks, vilket i sin tur kan medföra ett ökat behov av försörjningsstöd.

Förvaltningen vill framhålla vikten av en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av vilka effekter införandet av en jobbstimulans får, till exempel komplikationer i handläggningen, antalet biståndsmottagare, tiden för bidragsberoende och kommunernas kostnader.

Förvaltningen välkomnar den föreslagna förändringen att socialtjänsten inte längre måste ha särskilda skäl för att kräva att de som är 25 år eller äldre ska delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet för att få försörjningsstöd. Detta kan bidra till att fler får förutsättningar att komma ur bidragsberoende och närma sig arbetsmarknaden. Dock kräver det ett fortsatt utvecklat samarbete mellan arbetsmarknadsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna för att få fram meningsfulla och kvalitativt bra praktik- och arbetsträningsplatser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet mm (Ds 2012:26)